

10. 5. 2004

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Na návštěvě v Bruselu

Zlatem zdobené štíty starých domů, záplava květín o nedělích, turisté okolo bílé radnice a temného královského paláce, kde nikdy nežil žádný král - to je Velké náměstí, srdce Bruselu. O pár stanic dále stojí obří paláce ze skla, oceli či mramoru, které působí ve starém, převážně cihlovém městě jako mimozemšťané. To je "evropské srdce" Bruselu.

Velké náměstí je hlavně pro turisty (a obchodníky), stejně jako Manneken Pis, čurající chlapeček, který stojí opodál. Ve skleněných palácích žije svůj život Evropská unie - její politici, úředníci, poslanci i poslíčci. Mezi nimi a okolo nich leží Brusel, město neznámé.

Začíná už na hlavní třídě, která prořezává jádro města a přitom několikrát mění své jméno. Někde pod ní duní vlaky a skrytě teče řeka Senne, která se noří z podzemí až na severu Bruselu. Za skrytou řekou se rýsuje skryté město.

Město, nebo kulisa?

Vlastně řada měst a městeček, protože velkoměsto Brusel je fikce, velká kulisa. To jméno si zaslouží snad jen střed s Velkým náměstím, elegantními pasážemi z počátku minulého století, s královskými muzei a hlavně s množstvím restaurací, kaváren a pivnic.

Dál od středu není žádný Brusel 5 či Brusel 11, nýbrž Schaerbek a Woluwe, Ouderghem a Ixelles, Anderlecht a Laeken - stará jména starých obcí, které se i dnes snaží žít po svém, Brusel Nebrusel.

Každé je jiné. Laeken, to jsou velké parky obklopující královskou rezidenci. Smrtelníkům vstup zakázán až na pár výjimek, jako jsou Japonská věž a Čínský pavilon. A když je Veličenstvo milostivé (vždy na jaře), otevřou se i obří skleníky s tropickými stromy a zářivými květinami z celého světa.

Je to vzpomínka na koloniální minulost Belgie. Druhá taková, v Tervurenu na východ od Bruselu, předvádí v majestátních sálech paláce primitivní zbraně a oděvy, čluny, sošky i obydlí, v nichž žili někdejší belgičtí poddaní v Africe.

V záplavě laekenské zeleně se může stát, že člověk snadno přehlédne blízký zábavní park MiniEvropa, "belgickou atrakci, kterou nejvíce navštěvují čínští turisté". Co více, může mu ujít i majestátní Atomium, mnohomiliardkrát zvětšený krystal s devíti atomy železa.

**Čurající chlapeček má z čeho vybírat.
Ve své garderobě má na šest stovek obleků,
od fotbalových až po Mikuláše**

'Jedno velké tržiště'

Bruselané si potrpí na trhy a tržiště. Stačí zajít v neděli ráno k nádraží Midi. Kdysi se tu prý prodávali i býci a krávy. To už je minulost, ale i tak potřebuje člověk kus dopoledne, chce-li obejít všechny zelináře, sýraře, prodavače ryb a oliv, řezníky s "domácími" salámy nebo aspoň prodavače látek, triček, brýlí, bot a dalších krámů.

Pokud se právě žádný trh nekoná, zorganizují si ho Bruselané, Ixelané nebo Woluwští sami. Tomu se říká broderie, což v překladu znamená obchod s výšivkami. Snad je to připomínka, že nějak tak, tedy na chodníku, se kdysi prodávaly i slavné belgické výšivky a krajky.

Při broderii lze třeba celý den brouzdat po ulicích, kde každý vyloží na chodník vše, co už doma nechce, a pokouší se to nějak udat. Do toho hudou velké pojízdné flašiny nebo rozvrzané dechovky a někde zpoza rohu je cítit vůni hranolků či bílých klobás s cibulí, které se zvolna pečou.

Cechovní dům na Velkém náměstí (Grand Place)

Brusel patří nejen Evropě

Pohled do ulic Anderlechtu však také ukáže, že jsme v jedné z bruselských komun, které patří i jiným světům - ne jen Evropě, ale také Africe či Asii.

Anderlecht není sám. Turečtí či arabští obchodníci prodávající vše od hrozivě vyhlížejících sušených ryb a přeslazených sladkostí až po podivné houby a exotické džusy, k tomu cizokrajné jídelníčky, cestovní kanceláře zajišťující cesty jen do muslimských zemí nebo odrbané kóje nabízející "nejlevnější hovory do zahraničí" (hlavně afrického) - to vše se dá najít už na jednom z konců bruselské hlavní třídy, při nádraží Midi.

A pak také v St. Josse, ve Schaerbeku... Všude tam, kde se před 200 lety mluvilo vlámsky a před stoletím francouzsky, zní směsice nejrozličnějších jazyků. Občas i evropských.

**Evropský parlament a Brusel:
to je čelní (architektonický) střet**

Svět studentů

Je to jiný svět než secesní čtvrtě Ixelles, Etterbeek či St. Gilles, které bývaly pýchou Bruselu - toho moderního Bruselu z dob okolo roku 1900.

Ixelles je dnes svět studentů, kteří tu navštěvují jednu ze dvou svobodných univerzit. Jedna patří Vlámům a nabízí levné kurzy francouzštiny, druhá náleží francouzsky mluvícím Valonům, o jejichž kurzech vlámstiny (či nizozemštiny) jsem nikdy nic neslyšel. Jinde by to byla jen jedna univerzita - ale v Bruselu, kde ulice mohou mít až tři jména (ve francouzštině, v nizozemštině a v místním dialektu), funguje i vysokoškolské vzdělání ve dvojím vydání.

Oba jazyky, jak nizozemština, tak francouzština, mají v Bruselu úředně stejnou váhu a vystupují společně. Jinde v Belgii to tak není. Když Vlámové a Valoni před lety dělili slavnou lovaňskou univerzitu, muselo se pro její francouzskou část postavit nové betonové město ve valonské části Belgie - něco jako Havířov, ale pro intelektuály.

Bruselští novousedlíci ze zbytku Evropy to obvykle neberou moc na vědomí a pokoušejí se vyvézt bruselskou dvojjazyčnou toleranci i mimo malý region Brusel. Přitom narážejí na zatvrzelý odpor místních lidí. Tito přistěhovalci mluví obvykle jen francouzsky, zatímco bruselské okolí patří Vlámům, kteří trpce vzpomínají, že vlámský býval i Brusel - před jedním či půldruhým stoletím. Když odhlédneme od jazykových hranic, je těžké říci, kde Brusel končí. Soignes, učený a uspořádaný pozůstatek tajemného hvozdu opředeného pověstmi o keltských druidech, tvoří na východě města jednu takovou hranici. Jednu z mála.

**Belgičané milují maškarní průvody,
a Bruselané nejsou výjimkou**

Brusel nekončí...

Brusel nekončí - spíše lze říci, že se vytrácí. Čtvrtě plné dvou- či třípatrových domů z neomítnutých cihel pozvolna přecházejí ve čtvrtě patrových domků se zahrádkami. Tyto čtvrtě jsou velké, protože každý pořádný Belgičan má svůj dům. Jejich zahrádky se zvětšují v zahrady a mezi nimi přibývají "domény", tedy větší parčíky s nějakým tím bývalým šlechtickým sídlem uprostřed.

Sem turisté nezavítají, i když je tu velmi hezky na jaře i ve slunném podzimu. A protože Belgičané nechodí na houby, stojí za to zajít na okraj města i v létě - občas lidem rostou hříbky hned pod nosem.

A jak tak člověk jde a hledí, zda někde neuvidí hřib, octne se najednou, ani neví jak, na venkově. Ovšem na belgickém venkově, kde to není do sousední vsi či městečka nijak daleko a kde se zdá, že lidské osídlení vlastně nikde nekončí.

Je to trošku jiný Brusel než ten, který uvidíme, když obejdeme Velké náměstí s bílou radnicí, najdeme čurajícího chlapečka, mineme čurající holčičku, pojíme v ulici Řezníků, kde se jedna restaurace tlačí na druhou, pak zakoupíme krabičku čokoládových bonbonů a nakonec někam sedneme k podvečernímu pivu.

Dejte si pivo v Rakvi

A to jsme ještě nemluvili o zlatavých a křupavých hranolcích, o voňavých mušlích, které se prý připravují na více než 40 způsobů. Stranou jsme nechali i piva, s nimiž si Belgičané dokážou vyhrát

stejně jako dítě se stavebnicí - snad i proto jich mají na tisíc druhů, které se prodávají v kavárnách a hospodách s pestrými názvy: v Náhlé smrti, Malém boxeru, Posledním atomu, DNA a Rakvi, ale i ve Všem pro mou matku nebo v Jako doma.

Protože Brusel je přece jen něco jiného než velká budova nacpaná úředníky.

Zdroj: Idnes